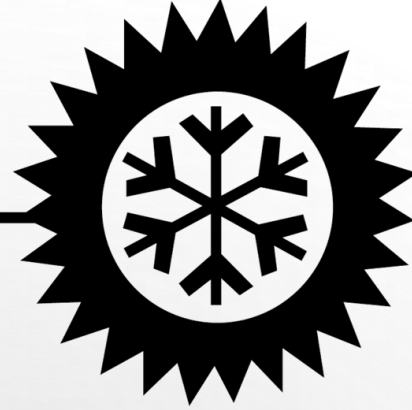

**BEPY KAPSAMINDA HAVA
KANALLARINDA KAÇAKLAR
ÖNLEMLERİ VE TASARRUF
13.12.2011**

**Makina Mühendisleri Odası
ANKARA Şubesi**

ISKID
İKLİMLENDİRME SOĞUTMA
KLİMA İMALATÇILARI DERNEĞİ

Meftun GÜRDALLAR

*Hava Kanalı Komisyonu
Başkanı*

İSKİD

- İSKİD, 1991 yılında klima ve soğutma sektörünün önde gelen firmaları ve kişilerinin katkılarıyla başlatılan çalışmalar sonucunda 1993 yılında kurulmuştur.
- Derneğimiz şu anda 91 üye firması ile faaliyetlerine devam etmektedir. İklimlendirme alanında ülke cirosunun %85 ila %90'ını üyelerimiz temsil etmektedir.

İSKİD

- Derneğin amacı iklimlendirme ve soğutma cihazları imalatı ve temsilciliği konusunda çalışan üyeleri arasında işbirliği,
- Dayanışma ve bilgi alışverişini sağlamak,
- Üyelerin mali, hukuki, idari, teknolojik, imalatla, ithalatla ve ihracatla ilgili sorunlarını çözümleyecek çalışma ve teşebbüslerde bulunmak,
- Sektörde oluşabilecek haksız rekabet ve Türkiye'ye zarar verebilecek uygulamalara karşı önlemler alınmasını sağlamak,
- Klima tüketicilerinin ve firmalarının haklarını yurt içinde ve yurt dışında korumak,
- Türkiye'de iklimlendirme, soğutma, klima pazarını geliştirmek: çevre korumasına da dikkat ederek en ileri seviyeye çıkartmaktır.

İSKİD Komisyonları

İSKİD çalışmalarını etkin bir şekilde yürütmek amacıyla komisyonlar kurmaktadır.

İSKİD bünyesinde **18 komisyon** faaliyetlerini aktif biçimde sürdürmektedir.

Bu komisyonlardan biri olan Hava Kanalı Komisyonu 11 firmadan temsilcilerin katılımı ile aylık düzenli toplantılar yapmaktadır.

- **Komisyon Vizyonu;**
- Hava Kanalı üreticilerini İSKİD çatısı altında birleştirmek; Ulusal ve uluslar arası standartlara uygun üretim ve uygulamalar ile ülke kaynaklarının doğru kullanımını ve haksız rekabetin önlenmesini sağlayan, daha güvenilir ve rekabetçi bir noktaya birlikte ulaşmaktır.

Seminerimizin içeriđi

- Diğer Tesisat Akışkanları ve Hava
- Havalandırma ve Klima Gerekliliđi
- Konfor şartları; Isı, Nem, Gürültü ve Hijyen
- Konfora Etki Eden Ticari ve Teknik Faktörler
- **BEPY'nin Havalandırma Klima'ya ilişkin Maddeleri**
- Hava Kanalı Kaçakları ve Maliyeti
- Kaçakların Önlenmesi için Yapılması Gerekenler
- şartname, Test, Kabul, İşletmeye Alma, Temizlik
- Soru-Yanıt, öneriler.

Diğer Tesisat Akışkanları ve Hava

- Sıvılar, kendini gösterir, hasara neden olur, maliyeti bilinir, çözüm bulunur.
- Gazlar, kendini hissettirir, genellikle tehlikelidir, sinyal verir, önlem alınmak zorundadır.
- Buhar, görülebilir, tehlikeli ve maliyetlidir. Kaçak olmaması için önlem alınır.
- **HAVA, renksiz, kokusuz, görülemez, konfor şartlarında ise hissedilmez. Maalesef ÖNEMSENMEZ . O zaman pahalıya mal olur.**

Havalandırma ve Klima Gerekliliđi

- Zamanımızın %80'i kapalı mekanlarda geçiyor.
- Kentsel çevre şartları ve yaşam kalitesi artışı daha çok klimalı ortam gerektiriyor.
- Yapay ortamlar, türev yapı bileşenleri, ofis cihazları iç hava kalitemizi tehdit ediyor.
- Hasta Bina sendromu (SBS) sağlık ve verimlilik sorunlarına yol açıyor.
- Klima Sistemlerimizi iyileştirmemiz gerekiyor.

Konfor = Isı+Nem+ Gürültü+Hijyen

- Bilinen parametreler;
  - 1- **Isı** için ilk yatırım ve enerji maliyeti gerekir.
  - 2- **Nem** dengesi için de aynısı gerekir.
  - 3- **Sukunet**; eldesi için çokça bilgelik gerekir.
  - 4- **Sağlık**; korunması için özen göstermek gerekir.

Yatırımcılarımız bu hedefler için kendi adına proje yönetim hizmeti satın almalı, kaliteli projeye hak ettiği süre ve bedel ayrılmalıdır.

Konfora Etki Eden Ticari ve Teknik Faktörler

- Önce İngilizlerin bir deyişini anımsayalım.
“Ucuz mal alacak kadar zengin değilim.”
- Bilindiği gibi kalite ve fiyat, olağan durumlarda genellikle doğru orantılı olarak artar.
- Fiyatlar, ancak buluş, makinalaşma ve seri üretim ile, maliyetler düşürülür ise iner.
- Hammadde kalitesi şartname ile **tanımlıdır**.
- İmal usulleri kaliteyi önemli ölçüde etkiler.

BEPY Havalandırma Klima için ne diyor?

- Konforlu bir ortamı nasıl elde ederiz?
- Ödenen bedel sadece parasal mıdır?
- Yitirilen çevre şartları geri getirilebilir mi?
- Bunun için BEPY yönetmeliğinin ilgili maddelerine göz atalım.

Hava Kanalında İmal Usulleri

- Dikdörtgen Hava Kanalları geçmişte caka ve kenet aletleri ile elde yapılırdı. Şimdi otomatik makinalar ile seri olarak üretilmektedir.
- Caka ile üretilen ve çekiç ile dövülen kenetler, en çok Cl 48 sınıfı sızdırmazlık sağlayabilirdi. Bu nedenle yerini önce ithal, zamanla yerli üretim sertifikalı flanşlara bıraktı.
- Ancak işçilik kalitesinde aynı gelişme olmadı.

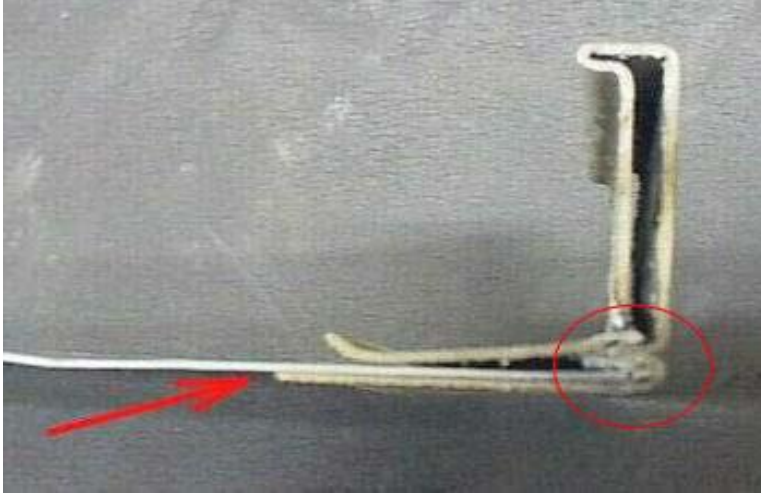

Hava Kanalında İmal Usulleri

- Yine bir atasözü ile devam edelim.
“Her zincir en zayıf halkası kadar sağlamdır.”
- Hava Kanallarında işçilik zayıf halkamızdır.
- Doğru malzeme yanlış işçilik ile ziyan olur.
- Ancak işçilik hatasını ortadan kaldıran bir malzeme ile bu sorun aşılabılır. Bu anlamda son gelişme kendinden flanşlı kanallardır.
- Şimdi görseller üzerinden inceleyelim.

Hava Kanalı İmalatında Hatalar

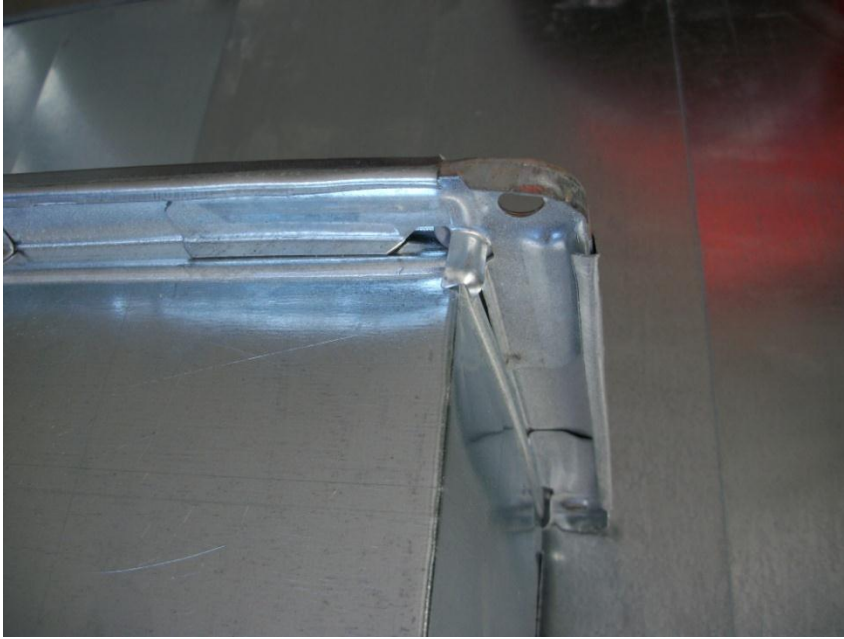

Yeni Tip Hava Kanalları Kendinden Flanşlı Metal Kanallar

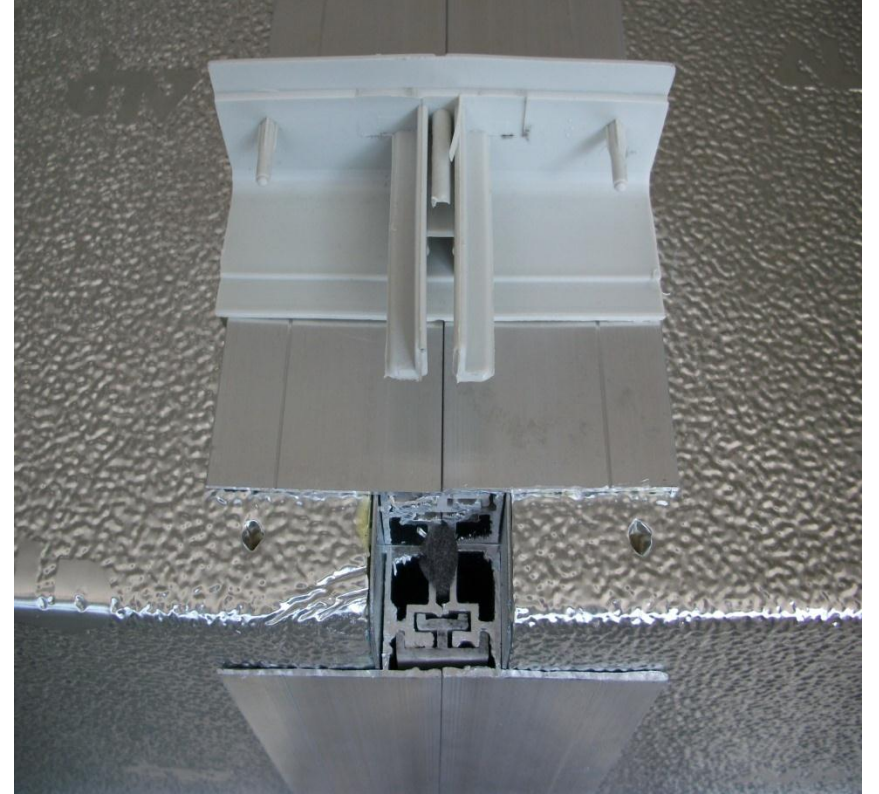

Yeni Tip Hava Kanalları Kendinden Flanşlı Metal Kanallar

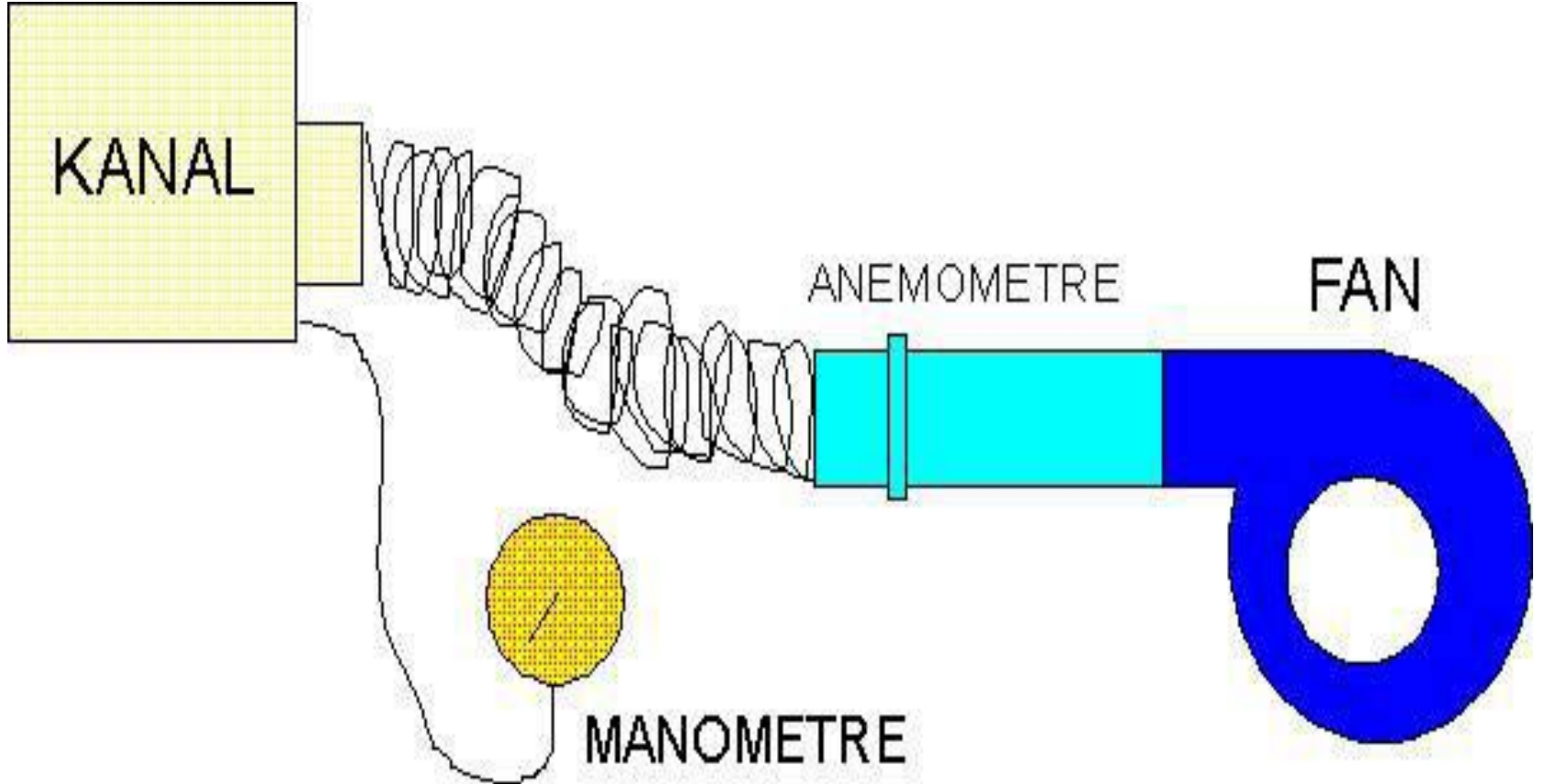

Yeni Tip Hava Kanalları Ön yalıtımlı Alüminyum Kanallar

Hava Kanalı Kaçak Testi Düzenneđi

Sızdırmazlık Değeri Hesabı

- **Formülü** $F = CL \times (P)^N$ şeklinde olup,
- F : kanalın her 100 ft2 sinde kaçabilecek olan hava miktarı (ft3 / dk)
- CL : sınıf katsayısı P : kanalda oluşturulan statik basınç (inçSS)
- N : kuvvet katsayısı. 0,5 ila 0,9 arasında değişmesine rağmen,
- havalandırmada genel olarak 0,65 değeri kullanılır.
- Buna göre kanaldaki statik basınç 1inçSS olduğu zaman, kanalın her 100 ft2 sinde CL değerinde ft3 / dk hava kaçabilir. Yani CL değeri azaldıkça, kanalın sızdırmazlığı artmaktadır.
- SMACNA standardında, CL değerleri 3-6-12-24-48 olarak ana kategorilere ayrılmıştır.
- Formülün hikayesi öğrenildiğine göre, İngiliz sistemini burada bitirelim.
- Bu formülün Metrik sistemdeki hali,
- **$F = CL \times P^{0.65} \times 0.0223$ (kanalın 1 m2 sinden kaçmasına izin verilen miktar)**
- **(m3/h.m2) P= mmSS** Veya
- **$F = CL \times P^{0.65} \times 0.0014$ (kanalın 1 m2 sinden kaçmasına izin verilen miktar)**
- **(litre/sn.m2) P= Pa**
- Kanal cinsleri ve pratikte beklenebilecek sızdırmazlık derecelerine ilişkin tablo aşağıdadır:

Smacna'ya göre Hava kanallarında Kaçak Sınıfları

KANAL BASINÇ SINIFI	50 mmSS na kadar	51-99 mmSS arası	100 mmSS ve üzeri
SIZDIRMAZLIK SINIFI	C	B	A
SIZDIRMAZLIK ÖNLEMLERİ	Sadece flanşlı ek yerlerinde	Flanşlar ve boy kenetlerinde	Flanşlar, Kenetler ve kanal cidarını delen her yerde
DİKDÖRTGEN METAL CL=	24	12	6
YUVARLAK METAL CL=	12	6	3

DW / 144 KANAL KAÇAK SINIFLARI

- Sızdırmazlık sınıfı izin verilen kaçak limiti (litre/sn.m²)
- Alçak basınç - Sınıf **A** $0,027 \times P^{0,65}$ P : Pascal
- Orta basınç - Sınıf **B** $0,009 \times P^{0,65}$ P : Pascal
- Yüksek basınç - Sınıf **C** $0,003 \times P^{0,65}$ P : Pascal
- Yüksek basınç - Sınıf **D** $0,001 \times P^{0,65}$ P : Pascal

Örnek Sızdırmazlık Hesabı

- % kaçak = $CL \times 0,0223 \times P^{0,65} / Dk$ P : mmSS ; Dk : m³/h.m²
- % kaçak = $CL \times 0,0014 \times P^{0,65} / Dk$ P : Pa ; Dk : litre/sn.m²
- Dk=Debi/Alan katsayısı, örn: 20.000 m³/h/1.000 m² için
- 20 dir

- Örneğin CL = 24 için kaçak kabul miktarı hesaplayalım.
- % kaçak = $24 \times 0,0223 \times 40^{0,65} / 20 = \mathbf{0,2943}$ bulunur.
- %29 kaçak kabul edilemeyecek yüksek bir değerdir.
- Bu değer CL 12 için, 0,1472, **CL 6 için 0,0736** bulunur.

Örnek Sızdırmazlık Hesabı

- 10.000 m³/h debi ve 40 mmSS statik basınçta 500m² toplam yüzeyli bir kanal sisteminde,
- $Dk = 10000 / 500 = 20$; $CL = 24$ alırsak,
- % kaçak = $24 \times 0,0223 \times 40^{0,65} / 20 = \% 29$ çok yüksektir. Azaltmak için önlem arayalım.
- $CL = 12$ alır isek; % kaçak = $12 \times 0,0223 \times 40^{0,65} / 20 = \% 14$
- $CL = 6$ alır isek aynı formülden %7 kaçak bulunur.
- Şimdi bu sayıların parasal karşılığını bulalım.

Örnek Sızdırmazlık Hesabı

- 10.000 m³/h debi ve 50 mmSS statik basınçta 15/15 tipi bir fan **2,2** kw/h elektrik tüketmektedir.(1)
- %14 kaçağı karşılamak için 11.400 m³/h 60 mmSS basınç için **3** kw/h(2), %29 kaçağı karşılamak için 12.900 m³/h 75 mmSS basınç için ise **4,2** kw/h tüketir(3).
- 300 gün, 12 saat çalışır ise **20 yılda**, sırası ile
- (1) $300 \times 12 \times 2,2 \times 0,20 \text{ usd/kw} = 1.584 \times 20 = 31.680 \text{ usd}$
- (2) $300 \times 12 \times 3,0 \times 0,20 \text{ usd/kw} = 2.160 \times 20 = 43.200 \text{ usd}$
- (3) $300 \times 12 \times 4,2 \times 0,20 \text{ usd/kw} = 3.024 \times 20 = 60.480 \text{ usd}$ tüketecektir.

Örnek Sızdırmazlık Hesabı

- Sadece elektrik tüketimi açısından bakarsak;
- CL 6 ile CL 24 arasında tüketim farkı
- $60.480 - 31.680 = 28.800 \text{ usd}$ dir.
- Bu değeri elde etmek için gerekli ilk yatırım bedeli ise kaliteli bir kanal farkı ve sızdırmazlık önlemleri için $3 \text{ usd/m}^2 \times 500 \text{ m}^2 = 1.500 \text{ usd}$ olmaktadır.
- Parasal kazanç $28.800 - 1.500 = 27.300 \text{ usd}$ .dir.

Örnek Sızdırmazlık Hesabı

- Bulunan değer'e esas kabuller.
  - 1- Sadece hava iletimi bedeli hesaplanmıştır.
  - 2- Şartlandırma bedeli **ilave edilmelidir.**
  - 3- Cihaz emniyet katsayı bedeli ilave edilmelidir.
- Bu ilaveler olmaksızın amortisman hesaplırsak
$$K_p = 27.300 / 20 = 1.365 \text{ usd/yıl}$$
$$K_s = 1.500 / 1.365 = 1,1 \text{ yıl bulunur.}$$
Tesisiniz size **19 yıl kazanç** sağlayacaktır.

Şartname ve Testler

1. Tasarımcılarımız projelerinde **basınç kademesine** göre kanal kaçak sınıfı belirlemeli
2. Şartnamede Kanal Kaçak Sınıfını garanti eden kanal sacı, flanşı, test yöntemi tanımlanmalıdır.
3. Satın alma için **fiyat/fayda analizi** yapılmalıdır.
4. Uygulama **başlangıcında** rastgele seçilen bir yada birkaç bölge **test edilmeli**,
5. Test sonucuna göre devam yada reddedilmeli. Testler iş süresince devam etmelidir.
6. **Sadece fiyata bakılarak kanal alınmamalıdır.**

Kabul ve İşletmeye alma

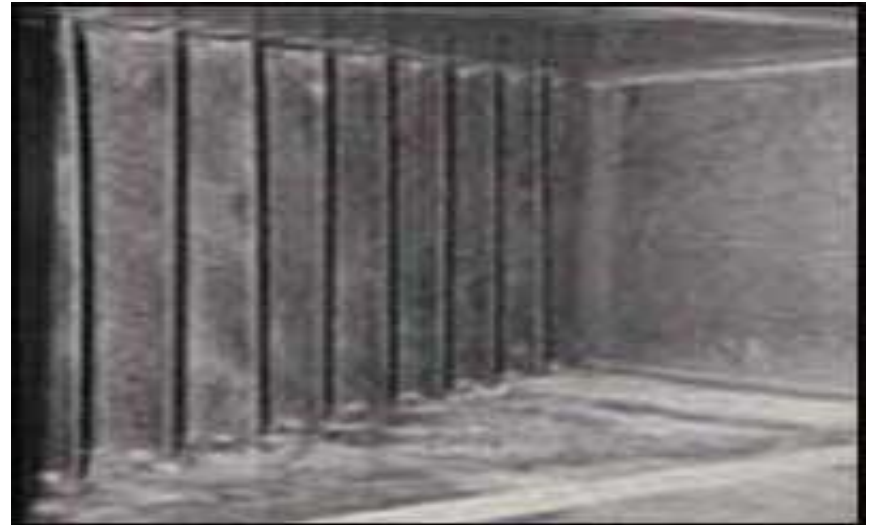
- Yatırımcı adına proje yönetimi yapanlar, Test, Kabul ve İşletmeye almayı (TAB-FTK) bağımsız kuruluşlara yaptırmalı yada denetlemelidir.
- Tasarım hedefleri ile uygulama sonuçları örtüşmeli, örtüşmüyor ise taraflara rücu edilmelidir.
- Meslek sigortası yapılmalı, hatalar tazmin edilebilmelidir.

Kanal Sistemlerinin Temizliđi

- Kapsamlı Őantiyelerde ve uzun süren iŐlerde hava kanallarının iŐleri inŐaat aŐamasında iken kirlenmektedir. Kanallar işletmeye almadan grntlenmeli, gerekiyorsa temizlenmelidir.
- işletmeye alındıktan sonra daha çok emiŐ hatları iŐerisinde sağlığımızı tehdit edecek boyutta kirlilik oluŐabilmektedir.
- iŐ güvenliği yönetmeliğine göre hava kanalı sistemleri iki yılda bir temizletilmelidir.

Hava Kanalı Temizliđi

Kaynakça

- Korkut Varol TTMD 2000 yılı semineri
- DW, Smacna, TS EN standartları
- İSKİD HKK çalışmaları

Teşekkürler

- Sayın MMO Ankara Şubesi Yönetim Kuruluna
    - Siz değerli katılımcılara
- Konuya ilgi gösterdikleri ve zaman ayırdıkları için
En içten teşekkürlerimi sunarım.

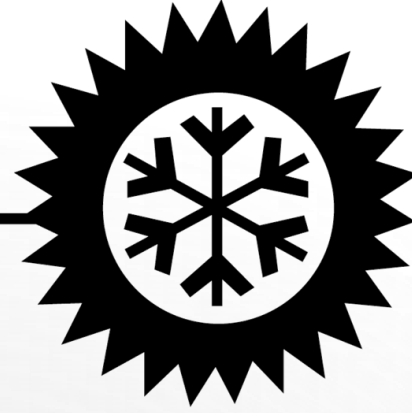
Sorularınızı bekliyorum.

meftung@kanalmarket.com

Bu sunuşu elektronik ortamda İSKİD
Web sayfalarında bulabilirsiniz.

ISKİD
İKLİMLENDİRME SOĞUTMA
KLİMA İMALATÇILARI DERNEĞİ

Meftun GÜRDALLAR
Hava Kanalı Komisyonu
Başkanı

meftung@kanalmarket.com